

Баранова Тетяна Олексіївна,
аспірант кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНЬОГО ПРАВНИКА

Гармонізація вищої юридичної освіти України, орієнтуючись на європейські Стандарти та принципи Болонського процесу, повинна здійснюватись через пріоритетне запровадження інноваційних досягнень педагогіки. Саме застосуванням інноваційних методів в педагогіці можна забезпечити формування покоління правників, які мислять та працюють по-новому. Адже останніми роками в нашій країні йде активна законотворча діяльність у самих різних галузях права. Багато норм піддалися істотним змінам і коректуванню. Саме тому заслуговують на увагу механізми та новітні технології, які допомагають готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних правників, здатних виконувати складні науково-дослідні, фахово-прикладні й творчі завдання.

Порядку застосування інноваційних освітніх технологій присвячені дослідження В. Беспалька, О. Бугрій, І. Беха, Л. Гурч, І. Дичківської, І. Зязюна, А. Рибачук, О. Падалки, О. Пехотита, Н. Хатнюк, Л. Чижевської і ін.

Якщо вести мову про формування у вищій школі не просто кваліфікованого спеціаліста, а творчої особистості, необхідно надати кожному студенту можливість для самореалізації, саморозвитку і самовиховання. Цю можливість студенти можуть отримати за умови використання в навчальному процесі нетрадиційних методів навчання, а саме активних методів. Активні методи у навчанні формують у майбутніх спеціалістів здатність самостійно набувати знання, формувати творчу активність та діловий стиль спілкування у практично-професійній діяльності, виробляти здатність вирішувати поставлені задачі, виховувати вміння працювати в колективі.

До таких активних форм навчання відноситься гра. Будь-яка гра — це новий досвід, котрий, у свою чергу, стає джерелом нових знань, нових бажань, нових дій і нових ідей. Гра — це унікальний механізм акумуляції і передачі людиною набутого досвіду, у якій актуалізується, знаходить своє поведінкове виявлення активна позиція її учасників. Організація та проведення ділової гри — дуже тривалий і трудомісткий процес. Він полягає у створенні ігрової імітаційної моделі, визначенні мети, предмета гри та етапів її проведення, створенні сценарію, графічної моделі взаємодії учасників, визначенні правил гри та системи оцінювання учасників. Успіх занять залежить від пра-

вільного вибору потрібної форми гри з відповідної тематики, що вивчається, правильного відбору завдань, від чіткого добору завдань, розподілу обов'язків між слухачами з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Вміння подати інформацію до аудиторії викладачем шляхом застосування гри у ролях, коли студент зможе пережити ситуацію, обіграти, виконати завдання та прийняти відповідні рішення, згідно поставленої задачі, а також зорієнтуватися в силу розвитку і протікання всієї гри є запорука таланту та досвіду викладацької майстерності. Отже, ділова та рольова гра інтенсифікує й активізує навчання, а також спонукає викладача оволодівати інноваційними технологіями.

Одним з ефективних активних методів навчання є популярний кейс-метод. Це метод інтенсивної освіти, що мобілізує й активізує діяльність як викладача, так і студента. Головним завданням цього методу є не отримання певного завершеного знання, а вироблення навичок поведінки залежно від ситуації, що склалася. Типовий кейс — це розповідь про реальну управлінську проблему чи ситуацію, що може виникнути у юриста. Завданням кейс-методу є не просто дати знання, а навчити справлятися з унікальними та нестандартними ситуаціями, з якими, як правило, ми і маємо справу в реальному житті. Центр уваги при застосуванні кейс-методу зміщується з процесу передавання управлінських концепцій та знань на розвиток уміння аналізувати і приймати рішення.

До активних методів навчання відноситься метод моделювання, який дає змогу практикувати специфічні види поведінки в реальних ситуаціях, створювати моделі. Для студента створюється ситуація, яка потребує оптимального вирішення проблем, які перед ним постають.

Органічно пов'язаний з методом моделювання ситуаційний метод може бути зарахований до різних груп — залежно від наявності та вибору класифікаційної ознаки:

- “Гарвардський метод випадку” передбачає аналіз конкретної ситуації — аналітичного чи конфліктного випадку;
- баскет-метод є особливим видом ситуаційного методу і ґрунтується на відображенні діяльності керівників та формуванні у студентів необхідних для майбутнього юриста якостей шляхом аналізу, синтезу, порівняння різних ситуацій його роботи;
- метод розробки проектів передбачає розв'язання студентами конкретних техніко-організаційних, економічних та інших завдань на основі індивідуальної участі або участі як членів попередньо сформованих “проектних груп”;
- метод розв'язання інциденту (або “метод Пілерса”) ґрунтується на вирішенні так званого міні-випадку — інциденту, не характерного для цієї системи. Необхідною його умовою є нестандартність ситуації, її неочікуваність, неповна інформація про неї;
- метод поступового ознайомлення з випадком передбачає подання ін-

формації частинами, передання лише “вузлових 23 точок” (моментів), у яких відбуваються зміни у розвитку ситуації;

- динамічний ситуаційний метод для використання передбачає наявність інформації динамічного характеру. Початковий динамічний опис випадку містить лише частину інформації. Іншу її частину студенти дізнаються від керівника семінару. Ситуації обговорюються і рішення приймаються в малих групах, до яких належать “представники” вищих організацій та ін.

Основна відмінність між ними полягає в охопленні інформації (повна, неповна, статична, динамічна), а також у способі та прийомі подання випадку (повністю, частинами, одразу).

Можливо застосовувати на практиці примірник зарубіжної вищої школи - метод роботи за “Планом Келлера”, сутність якого полягає у саморегульованому опануванні студентами навчального матеріалу із залученням студентів-прокторів як консультантів. Проктори — це помічники з числа найуспішніших співкурсників, можливо, з числа старшокурсників, аспірантів; вони ведуть індивідуальне консультування, забезпечують наявність постійного зворотного зв'язку “викладач — студент”.

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок, що застосування активних методів у педагогіці дає змогу гармонізувати співвідношення аудиторного навчання під керівництвом викладача, застосувати інноваційні технології та вдосконалити самостійну роботу студентів, щоб розвинути в них гнучкість мислення, адаптованість до будь-яких ситуацій, ініціативність, самостійність у прийнятті рішень, уміння працювати в колективі, творчий підхід до розв'язання проблем практичної діяльності.

1. Бугрій О. Активізація навчального процесу в зарубіжній вищій школі // Вища школа. — 2008. — № 5. — С. 70–78

2. Гурч Л. М. Впровадження інноваційних педагогічних технологій: вимоги сучасності // Проб. і персп. розв. фін. системи України. — 2003. — Вип. 9. — С. 151–153.16.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Академвидав, 2004.

4. Хатнюк Н. С. Ділова та рольова гра як метод активного навчання: прикладний аспект / Н. С. Хатнюк // Аудиторна робота викладача і студента: досвід і напрями вдосконалення : зб. матеріалів наук.-метод. конф. 21 лют. 2012 р. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; — Київ : КНЕУ, 2012. — Т. 2. — С. 333–336.

5. Чижевська Л. Будьте обережні: працюємо з кейсом // Ситуаційна методика навчання: український досвід. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. — С. 79–86.53.

6. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі: Метод. огляд / Уклад. Л. А. Якимова. МАУП — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 32 с.

7. Застосування педагогічних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх юристів : автореф. дис ... к. пед. н.: 13.00.04 / Рибачук А.В.. — Вінниця : Б.В., 2010. — 20 с.

8. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. — Вип. 27–33. — К., 2000–2002.38.

9. Нові технології навчання: Наук.-метод. зб. — Вип.29. — К., 2001. — 235 с.39.

10. Ситуаційна методика навчання: український досвід. — К.: Центр інновацій і розвитку, 2001. — 192 с.